

VAKIF NASIL KURULUR

Vakfın Tanımı ve Unsurları

Yeni vakıfların kuruluş ve işleyişi ile ilgili hükümler Türk Medeni Kanunu, Vakıflar Kanunu ve Vakıflar Yönetmeliğinde yer almakta olup, diğer ilgili mevzuatta da hükümler bulunmaktadır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 101. maddesinde vakfın tanımı "gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal toplulukları" olarak yapılmıştır.

Bu tanımdan anlaşılacağı üzere vakfı oluşturan en önemli iki unsur; özgülenecek bir malvarlığı ve malvarlığının özgüleneceği amaçtır.

Vakfın amacı; Hukuka uygun, belirli, anlaşılabilir olmalı ve süreklilik arz etmelidir.

Cumhuriyetin Anayasa ile belirlenen niteliklerine ve Anayasanın temel ilkelerine, hukuka, ahlâka, millî birliğe ve millî menfaatlere aykırı veya belli bir ırk ya da cemaat mensuplarını desteklemek amacıyla vakıf kurulamaz.

Vakfa özgülenecek malvarlığı ise vakfın amacını gerçekleştirmeye yeterli olmalı, vakfın amaç veya devamını imkansız veya yararsız hale getirmemelidir.

Gerçek ya da tüzel kişiler vakıf kurabilirler. Ancak kurucu gerçek kişi ise Türk Medeni Kanununda belirlenen fiil ehliyetine sahip olmalı, tüzelkişi ise fiil ehliyetine sahip olmakla birlikte, kuruluş statüsünde vakıf kurabileceğine ve vakfa malvarlığı özgüleyebileceğine dair hüküm olması gerekir.

Vakıflar özel hukuk tüzelkişisi olup, Türk Medeni Kanununun 48. maddesinde belirtilen tüm hak ve yetkilere sahiptir. Vakıflar Genel Müdürlüğü denetim makamı olup, vesayet makamı değildir.

Kuruluş şekli

Vakıf kurma iradesi, noterde düzenleme şeklinde yapılacak bir resmî senetle veya ölüme bağlı tasarrufla açıklanır. Ancak vakfın kurulması için yetkili asliye hukuk mahkemesine başvurularak tescilinin sağlanması gereklidir. Vakıf, yerleşim yeri mahkemesi nezdinde tutulan sicile tescil ile tüzel kişilik kazanır.

Resmî senetle vakıf kurma işlemi temsilci aracılığıyla yapılabilir. Ancak, temsil yetkisinin noterlikçe düzenlenmiş bir belgeyle verilmiş olması ve bu belgede vakfın amacı ile özgülenecek mal ve hakların belirlenmiş bulunması gereklidir.

Vakıf senedinin içeriği;

Türk Medeni Kanununun 106'ncı maddesi gereğince, vakıf senedinde vakfın adının, amacının, bu amaca özgülenen mal ve hakların, vakfın örgütlenme ve yönetim şeklinin ile yerleşim yerinin gösterilmesi zorunludur.

a) Vakfın adı; kanuna ahlaka adaba aykırı olmamalı ve vakfın amaçları ile uyumlu olmalıdır. Üçüncü kişileri vakfın amacı konusunda yanıltıcı ya da yanlış çağırışimler uyandıracak isimler verilemez. Her hangi bir kamu kurum ya da kuruluşunun ismi kullanılamaz.

b) Vakfın amacı; Hukuka uygun, belirli, anlaşılabilir olmalı ve süreklilik arz etmelidir.

c) Özgülenen mal ve haklar; kurucuya ait olmalı ve amacı en azından başlangıç itibari ile gerçekleştirmeye yetmelidir.

Özgülenen malvarlığı nakit ise paranın vakıf adına Türkiyede kurulu bir bankaya kuruculardan birinin hesabına yatırılıp, vakıf adına bloke edilerek dekontunun tescil başvurusu yapılan mahkemeye ibrazı, taşınmaz ya da taşınır bir malvarlığı ise değer tespitinin mahkemece yaptırılması ve ilgili sicillerine (tapu sicili, trafik sicili gibi) vakıf adına tescili sağlanmalıdır.

Vakfın kurulması ile özgülenen mal ve haklar vakıf tüzelkişiliğine geçer.

d) Organları; Vakfın bir yönetim organı olması zorunludur. Vakfın işleyişinin kolaylaşması açısından, amacının kapsamına ve faaliyetlerine uygun olarak mütevelli heyeti, yönetim organı ve bir denetim birimi olması uygun olur.

Bu sayılan organlar dışında onur kurulu, araştırma kurulu, çalışma kurulu gibi vakfın yönetimi ile ilgili olmayan kurulların vakıf organları arasında gösterilmemesi gerekir.

Vakfın organlarının kaç kişiden oluşacağı, toplantı ve karar yeter sayılarının senet metninde gösterilmesi, organların görev ve yetki sınırlarının yeterince belirtilmesi halinde, vakfın işleyişinde sıkıntıya düşülmesinin önüne geçilmiş olur.

Vakıf organlarında kamu görevlileri görev unvanlarını kullanarak görev alamaz.

e) Vakfın yerleşim yeri; vakfın faaliyetlerini yürüttüğü merkezin bulunduğu yerdir. Vakıf senedinde gösterilecek adresin açık olarak ayrıntılı şekilde yazılması zorunludur.

Vakfın tescili

Vakfın tesciline ilişkin açılan davada mahkemece davanın reddine ya da vakfın tesciline ilişkin vereceği karar, tebliğ tarihinden başlayarak bir ay içinde, başvuran veya Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından temyiz edilebilir.

Aynı şekilde, vakfın kurulmasını engelleyen sebeplerin varlığı hâlinde, Vakıflar Genel Müdürlüğü veya ilgililer, iptal davası açabilirler.

Tesciline karar verilen vakıf, vakfın yerleşim yeri mahkemesi nezdinde tutulan sicile tescil edilir.

Yerleşim yeri mahkemesinin yapacağı bildirim üzerine vakıf, Vakıflar Genel Müdürlüğüne merkezî sicile kaydolunur ve Resmî Gazete ile ilân olunur.

VAKFIN KURULUŞUNDAN SONRA YAPILMASI GEREKEN İŞLEMLER

3628 sayılı Mal Bildiriminde bulunulması Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununa göre, vakıfların idare organlarında (yönetim kurulu) görev alanlar Vakıflar Genel Müdürlüğüne mal bildiriminde bulunmak zorundadırlar.

Yönetim Kurulu üyeliğine seçilme halinde, göreve başlama tarihini izleyen bir ay içinde, görevin sona ermesi halinde, ayrılma tarihini izleyen bir ay içinde verilmesi zorunludur.

Bütün vakıfların, Vakıflar Genel Müdürlüğü ile olan her türlü işlemlerinde önce bağlı buldukları Vakıflar Bölge Müdürlüğü kanalı ile yazışma yapmaları gerekmekte olup, vakıflar tarafından doğrudan Vakıflar Genel Müdürlüğü ile yapılacak yazışmalar işleme konulmamaktadır.

VAKIFLARDA VERGİ MUAFİYETİ

4962 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanununun 20 nci maddesinde, “Gelirlerinin en az üçte ikisini nevi itibarıyla genel, katma ve özel bütçeli idarelerin bütçeleri içinde yer alan bir hizmetin veya hizmetlerin yerine getirilmesini amaç edinmek üzere kurulan vakıflara, Hazine ve Maliye Bakanlığının önerisi üzerine Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınabilir. Bunların vergi muafiyetinden yararlanması ve muafiyetlerinin kaybedilmesine ilişkin şartlar, usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir” hükmü yer almıştır.

Hazine ve Maliye Bakanlığının Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Genel Tebliğ (Seri No:1)’de bu konudaki usul ve esaslar belirlenmiştir.

YABANCILARIN VAKIF KURMASI

Yabancılar Türkiye’de hukuki ve fiili mütakabiliyet esasına göre yeni vakıf kurabilirler. Ancak yeni vakıfların yönetim organlarında görev alanların çoğunluğunun Türkiye’de yerleşik bulunması gerekir.

YABANCI VAKIFLARIN TÜRKİYE’DE ŞUBE / TEMSİLCİLİK AÇMASI

Yabancı vakıfların Türkiye’de şube / temsilcilik açması Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü mevzuatında (Dernek Kanunu ve Dernekler Yönetmeliğinde) düzenlenmiştir. Bu konudaki başvurunun İçişleri Bakanlığına yapılması gerekmektedir.

İLGİLİ ADRESLER

www.vgm.gov.tr

<https://www.vgm.gov.tr/vakif-islemleri/vakif-nasil-kurulur-/vakif-nasil-kurulur>